

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI KIUUSAAMISELTA, VÄKIVALLALTA JA HÄIRINNÄLTÄ PISPALAN KOULUSSA

1) Ennaltaehkäisy

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
<ul style="list-style-type: none"> • Ennaltaehkäisyssä panostetaan erityisesti toimintakulttuuriin ja yhteisöllisyyteen ja toimivan vuorovaikutuksen pelisääntöihin <ul style="list-style-type: none"> ○ "Me kaikki ollaan me" • Vastakkainasettelujen torjunta - sen sijaan lähtökohtana se mikä yhdistää • Positiivinen, ratkaisukeskeinen ilmapiiri • Toimijoina koko kouluyhteisö, vanhempainyhdistys ja kaikki huoltajat • Selkeä ja avoin tiedottaminen koteihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnioittava puhetapa • Varhainen puuttuminen • Small talk arjessa • Tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoihin panostaminen <ul style="list-style-type: none"> ○ Askeleittain, Lions Quest, Yhteispeli tms. • Tuetaan joustavan identiteetin rakentamista ja itsemäärittelyoikeuden toteutumista • Yhteisöllisyyden ja osallisuuden portaat • Säännöllisesti, lukuvuosittain, oppilaiden kanssa käydään läpi mitä on kiusaaminen, käsitteen määrittelyä • Koululla nollatoleranssi kiusaamisen suhteen • Ryhmäytys, kuraattorit, kouluvalmentajat, KiVa-tiimi tai vastaava, oppilaskunta, tukioppilaat 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Miten tunne-, itsesäätely- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan koulussanne?</i> Näitä taitoja opetetaan päivittäin arjen eri tilanteissa. Nämä aiheet tulevat vuosittain käsittelyyn myös sisältöinä erioppiaineissa; katsomusaineet, ja ympäristöoppi, sekä liikunnassa. Aiheet ovat keskeisesti läsnä jokapäiväisessä arjessa kaikissa oppiaineissa. Yksittäisinä esimerkkeinä mm. erilaiset pelit, pari- ja ryhmätyöt, yhteiset keskustelut. Lisäksi päivänavausten aiheet liittyvät usein näihin taitoihin. • <i>Kuka opettaa, millä luokka-asteilla, mitä materiaaleja käytetään?</i> Koko opetushenkilökunta opettaa kaikilla luokka-asteilla. Materiaaleina kustantajien materiaaleihin sisältyvien materiaalien lisäksi esim. Hyvän mielen taitomerkki, Huomaa hyvä, Mieli ry:n materiaalit, opetusviedot esim. Yle Areenan Moraalimittari.

		<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kuinka monta tuntia opetukseen käytetään? Missä oppiaineissa?</i> Oppituntien määrää on erittäin vaikea sanoa tunteina, sillä sitä ei voi irrottaa arjen kasvatustyöstä. Nämä teemat ja aiheet ovat mukana kaikissa oppiaineissa. Ympäristöopissa lukuvuodesta 2023-24 lisätty 0,5 vvt tähän. • <i>Miten kiusaamis-, häirintä- tai väkivaltatilanteen voi tuoda ilmi?</i> Kertomalla aikuiselle itse kokemastaan tai joku toinen tulee kertomaan. Huoltajat tuovat tilanteita ilmi yhteydenotoillaan, henkilökunta havainnoi aktiivisesti oppilaiden toimintaa --> tilanteisiin puututaan asian vaatimalla tavalla. • <i>Miten yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentaminen näkyy koulun arjessa (esimerkkejä)?</i> Koulussamme kannustetaan ja ohjataan oppilaita työskentelemään eri kokoonpanoissa yli luokkarajojenkin, koulun yhteiset säännöt. Meillä on pieni yksikkö, jossa kaikki tuntevat toisensa ja kaikki oppilaat ovat yhteisiä --> kasvattavat ja ohjaavat kaikkia, mikä luo turvallisuutta. Lisäksi yhteisöllistä toimintakulttuuria vahvistavat koko koulun yhteiset tapahtumat; isot ja pienet, kuten päivänavaukset, juhlat, kummitoiminta, oppilaskuntatoiminta, yhteisöllinen oppilashuolto, vanhempainyhdistystoiminta. Koulussa toimii oppilaskunta, jonka jäseniä ovat kaikki oppilaat. Oppilaskunnan hallituksessa on jokaiselta luokalta vaaleilla valittu edustaja,
--	--	--

		<p>jonka kautta tieto hallituksen toiminnasta kulkee oppilaskunnan jäsenille ja jäseniltä hallitukselle. Oppilaskunnan jäsenet voivat täten tuoda hallituksen käsiteltäväksi itselleen tärkeitä asioita koulun arjessa ja pääsevät sitä kautta vaikuttamaan, mikä lisää yhteisöllisyyden tunnetta. Oppilaskunnan hallitus järjestää myös lukuvuosittain yhteisöllisiä tapahtumia ja pienempiä tempauksia ja teemapäiviä, kuten Avoin lava sekä ystävänpäivä-, joului- tai muut teemapäivät. Suunnitelmassa on tuoda näkyväksi myös kiusaamisen ehkäisyyn ja toisten kunnioittamiseen liittyviä teemoja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Miten koulu viestii näistä asioista huoltajien suuntaan?</i> Rehtorin kuukausiviestit, opettajan ja huoltajien välinen yhteistyö (vanhempainillat, oppimiskeskustelut...)
--	--	--

2) Interventio

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
<ul style="list-style-type: none"> • Puuttuminen mahdollisuuksien mukaan jo ennen tilanteen eskaloitumista ja kriisiä • Kytevien konfliktien tunnistaminen, viranomaisyhteistyö tarvittaessa • Tiedonkulku henkilöstön välillä • Käytetään yhteneviä käsitteitä • Konfliktin akuutissa vaiheessa vain väliintulo ja tilanteen rajaaminen • Toimijat: Tilanteessa oleva opettaja ja tarvittava määrä muita aikuisia 	<ul style="list-style-type: none"> • Puuttumisen yhteydessä olennaista tilanteen rajaaminen • Osapuolten välinen dialogi käydään myöhemmin. • Nopea tiedottaminen koteihin tärkeää em. tavoitteiden saavuttamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Miten interventio prosessi toteutuu koulussanne?</i> Jokaisen velvollisuus on välittömästi kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa havaitessaan puuttua siihen ja keskeyttää akuutti tilanne välittömästi. Tarvittavin toimin estetään myös tilanteen eskaloituminen. • <i>Ketkä ovat siinä keskeiset toimijat?</i> Opettajalla tai esimerkiksi oppilashuollon henkilökunnan jäsenellä joka on saanut tiedon, on prosessin omistajuus eikä hän voi ulkoistaa sitä ennen kuin esimerkiksi oma opettaja on saanut kaiken tarvittavan tiedon ja kaikkia osapuolia on kuultu. Keskeiset toimijat ovat siten tilanteessa ollut työntekijä, oppilaan / oppilaiden oma opettaja sekä rehtori, jolle tulee tapahtumista tiedottaa. • <i>Miten prosessista on tiedotettu etukäteen?</i> Rehtori tiedottaa koulun käytännöistä vanhemmille omissa viesteissään vähintään lukuvuosittain. Uusien työntekijöiden kohdalla asia tulee huomioida perehdytyksessä. • <i>Kuka vastaa tiedottamisesta interventiotilanteessa?</i>

		Tästä tehdään tapauskohtainen tilannearvio. Viime kädessä rehtori vastaa siitä kuka vastaa. Olennaista on päättää paitsi se kuka tiedottaa, myös se, mitä tiedotetaan ja kenelle. Ensi vaiheessa tiedotetaan se, mitä olemme havainneet ja se, että selvittelyprosessi jatkuu tästä.
--	--	--

3) Selvittely

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaiden näkökulmien kuuleminen, oppilaiden yhteen saattaminen • Ratkaisujen etsiminen ja luottamuksen palauttaminen • Mahdolliset sanktiot • Selvittelyryhmän kokoonpano määräytyy tilanteen ja osapuolten mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään silminnäkijät, huhut, tukijoukot, puolesta loukkaantujat ja polarisoitumisen estäminen • Kirjaaminen • Avoin dialogi tapahtuneesta, ns. identiteettipuhetta kuitenkin vahvistamatta • Voidaan käyttää selvittelymalleja rakennetuista malleista <ul style="list-style-type: none"> ○ SOPU, VERSO, KiVa-koulu tms. • Sovittelussa etsitään ratkaisuja ja katsotaan eteenpäin • Korostetaan väkivallatonta ratkaisumallia, puhumalla sopimista • Viranomaisia konsultoidaan tarvittaessa 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Miten huolehditaan siitä, että eri osapuolet tulevat tasavertaisesti kuulluiksi?</i> Siten että kaikkia osapuolia kuullaan. Asiaa lähestytään ensi vaiheessa ns. keskeltä huonetta, eli kaikkia osapuolia kuullaan neutraalisti ilman oletuksia syyllisistä ja syyttömistä. Kaikkia kuullaan ns. turvallisessa tilassa ja myös kirjallisesti. • <i>Mihin koulu kirjaa selvittelyn?</i> Prosessin omistaja säilyttää kaikki muistiot ja kirjalliset dokumentit itsellään. • <i>Mitä työkaluja koululla on käytössä selvittelyn tueksi?</i> Henkilökunnan kokemus, koulutus ja valmiit materiaalit, tarvittaessa oppilashuollon henkilökunnan konsultaatioapu. • <i>Miten selvittely dokumentoidaan?</i> Kaikki toimenpiteet dokumentoidaan. Ks. yllä. • <i>Ketkä selvittelyyn osallistuvat?</i>

		<p>Tilanteessa ollut sekä tilanteesta riippuen tarvittava määrä muita toimijoita (oma opettaja, kuraattori, rehtori ja mahdollisesti myöhemmässä vaiheessa huoltajat)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Miten mahdolliset sanktiot määräytyvät? Miten huolehditaan niiden tasavertaisuudesta?</i> Mahdollisia sanktioita ovat kasvatuskeskustelu, jälki-istunto, rehtorin käytöskymppi ja varoitus. Väkivaltatapauksista teemme aina lastensuojeluilmoituksen. Sanktio määräytyy selvittelyn perusteella ja siihen vaikuttaa se, mitä niistä on jo mahdollisesti aiemmin käytetty. Tarvittaessa konsultoidaan rehtoria. • <i>Kuka huolehtii tiedottamisesta ja yhteyden ottamisesta viranomaisiin?</i> Tilanteessa ollut, ellei toisin sovita. • <i>Kenelle tiedotetaan ja miten?</i> Riippuu tapauksesta. Pääsääntöisesti kaikille asianosaisille, vaikka he eivät lopulta olisikaan olleet osapuolia kiusaamisessa, väkivallassa tai häirinnässä. Nimillä tiedotetaan vain huoltajan omaa huollettavaa koskevista asioista. Prosessin omistaja huolehtii tiedottamisesta. Mikäli kokonaisuus on laaja ja sillä on esimerkiksi useita silminnäkijöitä, laajempi tiedottaminen voi olla perusteltua esimerkiksi erilaisten huhujen kitkemiseksi.
--	--	---

4) Seuranta

YLEISIÄ TAVOITTEITA	KONKREETTISIA KEINOJA	MITEN TOTEUTETAAN KOULUSSAMME?
<ul style="list-style-type: none"> • Asia käsitellään yhdessä, tunnistetaan tapahtumat, tehdään sovinto • Laaditaan yhteiset sopimukset: osapuolet määrittävät mitä tarvitsevat ja tarpeiden pohjalta tehdään sopimus • Mahdolliset sanktiot ja niistä huolehtiminen. • Tehdään johtopäätökset ja tarvittavat muutokset toimintaan. • Sovitaan aina myös seurannasta ja tarvittaessa jälkihoidosta • Toimijat: Koulun edustaja, osapuolet, tarvittaessa moniammatillinen tukitiimi koulun ulkopuolelta (lastensuojelu + perhetyö mukana) • Tiedotus huoltajille ja tarvittaessa sidosryhmille 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Käydään läpi, mitä opittiin 2. Kirjaaminen 3. Nimettömyys 4. Luottamuksellisuus 5. Konfliktien näkeminen oppimistapahtumina 6. Käytetään ulkopuolista tukihenkilöä tarvittaessa 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kuka vastaa seurannasta?</i> Prosessin omistaja ja viime kädessä rehtori • <i>Mitä asioita seurantaan kuuluu?</i> Eri osapuolten näkemysten kartoittaminen a) siitä mitä asialle nyt kuuluu ja b) miten osapuolet nyt näkevät tapahtuneen sekä c) mitä siitä on opittu. Katse pyritään suuntaamaan enemmän eteenpäin kuin tarpeettomasti enää palaamaan menneeseen. • <i>Miten toimitaan, jos sovitut asiat eivät ole toteutuneet?</i> Tapaus siirtyy ensimmäisen kuulemiskierroksen jälkeen ns. seuraavalle portaalle. Omalta opettajalta rehtorille, rehtorilta koulun ulkopuolisille tahoille jne. Prosessin omistajuus ei välttämättä katoa ja seurantavastuu edelleen koululla. Prosessin eteneminen tiedotetaan huoltajille. • <i>Kuinka pitkään seuranta jatkuu?</i> Riippuen tapauksesta minimissään kuukauden ja tarvittaessa koko sen ajan kun oppilas Pispalan koulussa opiskelee. Mediaani tällaisissa tapauksissa on noin puoli vuotta.

